

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/203/2018
Identifikačné číslo spisu:	7609217519
Dátum vydania rozhodnutia:	28.11.2019
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:7609217519.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne R. I. trvale bytom v N., zastúpenej JUDr. Ľubomírou Bašistovou Virovou, advokátkou v Spišskej Novej Vsi, Zimná 62, proti žalovanej KARMEN - veľkoobchod potravín, s.r.o. so sídlom v Prešove, Strojnícka 15, zastúpenej JUDr. Lukášom Kišľačom, advokátom v Prešove, Jarková 63, o určenie neplatnosti právnych úkonov, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp.zn. 2C/226/2009, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. januára 2018 sp.zn. 2Co/68/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa žalobou došlou Okresnému súdu Spišská Nová Ves (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) 3. decembra 2009 domáhala určenia 1/ neplatnosti dohody o náhrade škody, uzavretej medzi stranami sporu 29. októbra 2009, uznania dlhu žalobkyňou z rovnakého dňa a tiež svojho súhlasu s vykonateľnosťou notárskej zápisnice č. N 352/2009, Nz 38233/2009, NCRI 38807/2009, spísanej notárom JUDr. Ľubomírom Ondovom v Spišskej Novej Vsi taktiež 29. októbra 2009 (inak pri pojatí všetkých troch žalobou spochybňovaných právnych úkonov práve do vyššie označenej notárskej zápisnice) a 2/ neexistencie dlhu žalobkyne vo výške 6.493,86 € (okrem náhrady trov konania); majú predovšetkým za to, že pri spisovaní notárskej zápisnice nebol zachovaný prvok slobody vôle žalobkyne (niekdajšej zamestnankyne žalovanej) za vytvorenia žalovanou takých podmienok, ktoré žalobkyňu pod psychickým tlakom a bez náležitého oboznámenia sa s obsahom podpisovaného a porozumenia všetkému donútili podpísať viaceré dokumenty. Žalobou napadnuté úkony sú preto neplatnými podľa § 34, 37 ods. 1 a § 39 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O.z.“).

2. Súd prvej inštancie rozsudkom z 1. decembra 2016 č.k. 2C/226/2009-198 žalobe v časti požiadavky na určenie neplatnosti všetkých právnych úkonov pojatých do notárskej zápisnice vyhovel (teda tieto

úkony určil za neplatné), v časti požadovaného určenia neexistencie dlhu žalobkyne žalobu zamietol, žalovanej uložil povinnosť zaplatiť štátu na svoj bližšie neoznačený účet (súdu prvej inštancie) súdny poplatok za žalobu za jeden určovací výrok a z nariadenia neodkladného opatrenia vo výške 100% a rozhodol, že žiadna zo strán sporu nemá právo na náhradu trov. Rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 137 písm. c/, §§ 193 a 215 a § 232 ods. 2 až 4 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z., dnes už i v znení zákonov č. 87/2017 Z.z. a č. 350/2018 Z.z., ďalej tiež len „C.s.p.“), § 37 ods. 1 a §§ 39 a 558 O.z. a § 179 ods. 1, § 182 ods. 1, § 186 ods. 1 a 2, § 187 ods. 2 a § 189 Zák. práce (zákona č. 311/2001 Z.z. v znení neskorších zmien a doplnení). Vecne mal za to, že žalobkyňa osvedčila naliehavý právny záujem na ňou požadovanom určení neplatnosti právnych úkonov, pretože takéto určenie odstráni stav právnej neistoty tým, že stratí opodstatnenie notárska zápisnica (ako exekučný titul) a žalobkyni sa navráti možnosť brániť jej práva v riadnom súdnom konaní vrátane možnosti namietat výšku škody i otázku jej zavinenia na vzniku škody. To ale podľa súdu prvej inštancie naopak neplatilo pri požiadavke na určenie neexistencie dlhu, ktorá je len odvodenou od rozhodnutia o nespôsobilosti notárskej zápisnice byť exekučným titulom a ktorá by (sama osebe) spornosť vzťahov strán sporu nevyriešila. Žaloba v časti, v ktorej bola konštatovaná prítomnosť naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, bola potom tiež dôvodnou pre dokazovaním preukázanú absenciu slobody prejavu vôle žalobkyne aj rozpor napadnutých právnych úkonov s dobrými mravmi (o.i. pre vyvolanie žalovanou stavu tiesne žalobkyne a nátlaku na ňu hrozbou trestného oznámenia v prípade neurobenia právnych úkonov, na ktorých urobí mala žalovaná záujem).

3. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalovanej rozsudkom z 18. januára 2018 sp.zn. 2Co/68/2017 rozsudok súdu prvej inštancie okrem výroku zamietajúceho žalobou o určenie neexistencie dlhu žalobkyne (v ktorej časti by bola na odvolanie subjektívne oprávnenou len žalobkyňou a tá odvolanie nepodala - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) podľa § 387 ods. 1 C.s.p. potvrdil a žalobkyni priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. Konštatoval nenaplnenie žiadneho z odvolaním uplatnených odvolacích dôvodov podľa § 365 písm. d/, f/ a h/ C.s.p. v spojení s § 389 ods. 1 písm. b/ rovnakého zákona (inej vady majúcej za následok nesprávnosť rozhodnutia, vyvodenia z vykonaných dôkazov nesprávnych skutkových zistení, nesprávneho právneho posúdenia veci a porušenia práva na spravodlivý proces v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu). I podľa jeho názoru bolo treba usudzovať na existenciu naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti právnych úkonov pojatých do notárskej zápisnice, čím sa jej právne postavenie stáva lepším, pretože nemusí čeliť exekučnému konaniu a v tomto sa brániť postupom navrhovaným žalovanou. Odmietnutie trestného oznámenia žalobkyne a jej kolegýň, vidiacich v počínaní žalovanej vydieranie nespôsobilu, žeby žalovaná vytvorila pri podpisovaní notárskej zápisnice objektívne akceptovateľnú situáciu, keď najmä bolo treba súhlasiť so súdom prvej inštancie v tom, že možnosť žalobkyne notársku zápisnicu nepodpísať treba posudzovať v súvislostiach konkrétneho posudzovaného prípadu a tu absentoval akýkoľvek dôkaz nasvedčujúci pripravenosti žalobkyne na spisovanie notárskej zápisnice aj jej informovaného oboznámenia sa s obsahom neskôr žalobou spochybnených právnych úkonov; uzavrel tiež odvolací súd v jednotlivostiach poukazujúci na správne závery súdu prvej inštancie i na neopodstatnenosť odvolacích námietok žalovanej.

4. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. Namietala, že odvolací súd sa napádaným rozsudkom aj jeho odôvodnením odchýlil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vo vzťahu k otázke naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti právnych úkonov. Výrazom takejto ustálenej rozhodovacej praxe sú podľa dovolateľky rozhodnutie uverejnené (v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, ďalej len „Zbierka“) pod R 24/1995, ďalšie rozhodnutie uverejnené v zborníku Z IV na str. 176 a rozhodnutie uverejnené v časopise Zo súdnej praxe 78/2006 (s právnymi vetami citovanými v dovolaní), ako aj uznesenie najvyššieho súdu z 30. júna 2009 sp.zn. 4 Cdo 111/ 2008. Odvolací súd takto nesprávne právne posúdil preukázanie existencie naliehavého právneho záujmu, ktorý podľa žalovanej daný nie je a ním i súdom prvej inštancie ustálené určenie nenaplnilo základný cieľ konania, teda úplné odstránenie sporu o existenciu či neexistenciu peňažnej povinnosti žalobkyne a jej zodpovedajúceho práva žalovanej na náhradu škody titulom schodku,

argumentovala tiež dovolateľka, navrhujúc zrušenie rozsudku odvolacieho súdu a vrátenie mu veci na ďalšie konanie.

5. Žalobkyňa navrhla dovolanie zamietnuť, majúc za to, že toto nie je dôvodné. Otázku prítomnosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení podľa nej odvolací súd a pred ním i súd prvej inštancie vyriešili správne a inak totožne ako rozhodnutiami v ďalších sporoch iniciovaných žalobami jej ostatných kolegyň v obdobnom postavení za účasti rovnakej žalovanej.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), a to za podmienky jej zastúpenia i spísania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie, prečo bol namieste takýto postup (§ 451 ods. 3 veta prvá C.s.p.) uvádza nasledovné :

7. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 C.s.p.

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (pozri § 428 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 421 C.s.p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

9. Dovolateľka v prejednávanej veci prípustnosť jej dovolania odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. Aby na základe dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia (inak celého § 421 C.s.p.) mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré (o.i.) patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach §§ 431 až 435 C.s.p. (tu porovnaj 2 Cdo 203/2016 a 6 Cdo 113/ 2017).

10. Ak nemá dovolanie, prípustnosť ktorého strana sporu vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 C.s.p. vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k znemožneniu meritórného dovolacieho prieskumu a odmietnutiu dovolania podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v ustanoveniach § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ C.s.p. ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (tu porovnaj 1 Cdo 126/2017, 1 Cdo 206/2017, opäť 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 4 Cdo 89/2017, 7 Cdo 20/2017 alebo 8 Cdo 186/2016) a v prípadoch uplatnenia možností podľa § 421 ods. 1 písm. a/, resp. písm. c/ C.s.p. tiež označením príslušných rozhodnutí dovolacieho súdu doložiť buď stav ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu odlišnej od spôsobu, akým v konkrétnej veci právnu otázku významnú pre jeho rozhodnutie riešil odvolací súd alebo naopak stav rozdielnosti rozhodovania dovolacieho súdu vo vzťahu k takejto právnej otázke (ktorá povinnosť tu z logiky veci nie je len v prípade možnosti podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., keďže jej podstatou je stav doterajšieho neriešenia príslušnej právnej otázky dovolacím súdom a v tomto jedinom prípade je to práve dovolací súd, kto má - pri názore o vecnej neprejednatelnosti dovolania - povinnosť presvedčiť - a tu on poukazom na konkrétne rozhodnutie najvyššieho súdu doložiť, že názor dovolateľa o doterajšom neriešení ním nastolenej právnej otázky na pôde dovolacieho súdu nie je správnym).

11. Pokiaľ v danom prípade žalovaná vyvodzuje prípustnosť jej dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu; žiadúce je najmä uviesť, že z hľadiska prípustnosti dovolania tu má osobitný význam korelačný vzťah medzi „právnou otázkou“ a „rozhodovacou praxou odvolacieho súdu“. Najvyšší súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach uviedol, že „ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu vyjadrujú predovšetkým stanoviská alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a z hľadiska vecného na ne nadviazali“ (3 Cdo 6/2017, 3 Cdo 158/2017, 4 Cdo 95/2017, 5 Cdo 87/2017, 6 Cdo 21/2017 a tiež 6 Cdo 129/2017).

12. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktoré zvolil odvolací súd, od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu teda o situáciu, v ktorej odvolací súd už určitú právnu otázku vyriešil, rozhodovanie jeho senátov sa ustálilo na zvolenom riešení tejto otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Najvyšší súd k tomu napr. v rozhodnutiach sp.zn. 2 Cdo 203/2016, 3 Cdo 235/2016, 3 Cdo 6/2017, 4 Cdo 95/2017, 6 Cdo 123/2017 a 7 Cdo 140/2017) uviedol, že „v dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom (samozrejme za splnenia podmienky významnosti takejto otázky pre rozhodnutie o dovolaní) a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie nastolenej právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a c/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená“. Všetko dosiaľ uvedené samozrejme platí len za splnenia tiež podmienky totožnosti právnych úprav v oboch, resp. aj viacerých porovnávaných prípadoch alebo prinajmenšom nedostatku významového legislatívneho posunu v tomto smere (pokiaľ u právnej úpravy došlo k zmene).

13. Žalovaná vyvodzujúca prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. zastáva názor, že odvolací súd sa pri riešení právnej otázky naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení neplatnosti viacerých právnych úkonov, inkorporovaných do notárskej zápisnice (menovite dohody žalobkyne a žalovanej o náhrade škody, vyhlásenia žalobkyne o uznaní dlhu a vyhlásenia žalobkyne o jej súhlase s vykonateľnosťou notárskej zápisnice) odklonil od právnych záverov, ku ktorým dospela ustálená rozhodovacia prax odvolacieho súdu, odôvodňujúc takýto názor poukazom na štyri dovolaním uvádzané rozhodnutia (pri záujme na čo najväčšej presnosti inak tri rozhodnutia a jeden záver neviažúci sa adresne ku konkrétnemu rozhodnutiu).

14. Prvým z takýchto rozhodnutí je rozsudok najvyššieho súdu z 27. júna 1994 sp.zn. 2 Cdo 42/94, uverejnený v Zbierke ako R 24/1995 s dovolaním citovanou prvou časťou právnej vety v znení : „Naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. je daný aj vtedy, ak takéto určenie môže predísť žalobe na plnenie podľa § 80 písm. b/ O.s.p.“ (a druhou dovolaním už necitovanou časťou právnej vety znejúcou „Aj keď sa dražby zúčastnil iba jeden z manželov, vydražený majetok patrí do bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ak sú pre vznik bezpodielového spoluvlastníctva inak splnené podmienky“; z ktorej práve vyplýva zjavný nedostatok zhody v minulosti posudzovaného prípadu s tým z prejednávanej veci).

15. V druhom prípade ide o záver bez väzby na konkrétne rozhodnutie zo Zborníka známeho ako Z IV (Zborníka stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR z rokov 1970 - 1983, SEVT Praha 1986, v tejto súv. por. tiež R 71/2018), uvedeným na str. 176 prvej časti v znení : „Ak sa žalobca domáha určenia, či tu právny vzťah alebo právo je, alebo nie je, v

zmysle ustanovenia § 80 písm. c/ O.s.p. treba preukázať naliehavý právny záujem na takomto určení. Naliehavý právny záujem na tomto určení jestvuje prítom najmä vtedy, ak by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým. Ak naliehavý právny záujem nevyplýva priamo z návrhu, zisťuje sa výsluchom účastníkov“. Voči takémuto záveru zaiste ťažko niečo namietat', okrem jeho nepochybnnej všeobecnosti a takto aj problematickej schopnosti dovolateľky z prejednávanej veci objasniť, v čom konkrétne sa mal odvolací súd od neho odkloniť však nemôže byť sporu o tom, že nad rámec len príkladného pokusu o definičné uchopenie naliehavého právneho záujmu (ako základného procesného predpokladu tzv. určovacej žaloby) podstata tohto záveru tkvie v tom, že otázka prítomnosti naliehavého právneho záujmu, ak je táto predmetom sporu, je skutkovou (nie právnou) otázkou, zverenou procesu dokazovania.

16. V poradí tretím dovolaním uvádzaným rozhodnutím je rozsudok najvyššieho súdu vo veci sp.zn. 3 Cdo 112/2004, publikovaný v časopise Zo súdnej praxe v roku 2006 (v zošite 6/2006) pod č. 81 s právnou vetou v znení : „Naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Určovacia žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamenaá úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo.“

17. Pominúc na tomto mieste nesprávnosť označenia tohto rozhodnutia v dovolaní (keďže pod dovolaním uvádzaným poradovým číslom 78/2006 časopisu Zo súdnej praxe, a to v zošite 5/2006 bol publikovaný na prejednávanú vec zjavne sa nevzťahujúci rozsudok najvyššieho súdu vo veci správneho súdnictva sp.zn. 2 SŽ-o-KS 92/2004, zaoberajúci sa zásadou voľného hodnotenia dôkazov správnym orgánom), opäť všeobecnosť záveru z tohto rozhodnutia, neprípúšťajúcu principiálny nesúhlas s ním a nezasadenie ani tohto rozhodnutia (dovolaním) do konkrétneho vecného (skutkového a právneho) kontextu (nasvedčujúceho jeho použiteľnosti aj pre prípad v prejednávanej veci) žiaduce je uviesť, že podstatou tohto záveru je otázka prípustnosti určovacích žalôb, ktorých predmetom má byť vyriešenie otázok majúcich len povahu predbežných vo vzťahu k iným otázkam spôsobilým byť predmetom samostatného určenia. S istou mierou zjednodušenia tu ide o to, že spravidla pre neexistenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení nemôže obstáť žaloba, pokiaľ napriek zodpovedaniu otázky ňou kladenej (obvykle otázky neplatnosti právneho úkonu) nie je vylúčené platné nadobudnutie sporného práva alebo rovnako platné založenie sporného právneho vzťahu inak, v ktorých prípadoch preto definitívnym prostriedkom odstránenia právnej neistoty žalobcu je len priamo vtedajším zákonom, teda Občianskym súdnym poriadkom predpokladaná žaloba o určenie existencie alebo neexistencie práva alebo právneho vzťahu (a nie aj iná žaloba o neplatnosť právneho úkonu, ktorou sa rieši -vo vzťahu k odstráneniu spornosti - len jedna predbežná otázka).

18. Ani toto rozhodnutie však nebolo bez ďalšieho použiteľným na tentoraz prejednávanú vec, keďže v skutočnosti riešilo len určitý výsek z vyššie naznačenej problematiky a síce otázku pomeru žalôb o určenie vlastníckeho práva s pozitívnym a negatívnym určovacím petitom (konkrétne otázku, či obстоjí názor odvolacieho súdu o neexistencii naliehavého právneho záujmu na určení neexistencie vlastníckeho práva žalovaných s poukazom na možnosť žalobkyní domáhať sa určenia svojho vlastníckeho práva) a bez právneho významu tak bolo tvrdenie žalovanej, že v prejednávanej veci mal byť podľa nej daný naliehavý právny záujem práve na tom určení, kde už súd prvej inštancie žalobu zamietol a kde odvolací súd jeho rozsudok ani nepreskúmaval (rozumej v časti o určení neexistencie dlhu žalobkyne vo výške zodpovedajúcej sume zanesenej i do notárskej zápisnice a všetkých v nej sa nachádzajúcich a žalobou spochybňovaných právnych úkonov).

19. Tým, čo v konečnom dôsledku znemožňovalo meritórne prejednanie dovolania však primárne nebola nepodraditeľnosť prípadu v prejednávanej veci pod žiadne z dosiaľ priblížených a aj dovolaním uvádzaných rozhodnutí (kedy jedine by šlo hovoriť i o tom, či sa od niektorého alebo aj viacerých z nich odvolací súd pri svojom rozhodovaní odklonil) ani len letmá zmienka dovolateľky v dovolaní o štvrtom ňou uvádzanom rozhodnutí, majúcom reprezentovať ustálenú prax odvolacieho súdu, opäť bez

argumentácie v prospech riešenia ním prípadu prinajmenšom obdobného tomu z prejednávanej veci (čo by sa dovolateľke aj pri vynaložení očakávaného úsilia nemohlo podariť, nakoľko v uznesení najvyššieho súdu z 30. júna 2009 sp.zn. 4 Cdo 111/2008 sa riešila otázka prípustnosti žaloby o neplatnosť odstúpenia od kúpnej zmluvy, týkajúcej sa nehnuteľností a otázka platnosti, či neplatnosti samotnej kúpnej zmluvy, teda i tu celkom iná právna situácia než v prejednávanej veci). Tým najdôležitejším z pohľadu uvažovania o možnosti naplnenia skutkovej podstaty nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p. totiž bola nemožnosť automatického vzťahnutia všetkej dovolaními uvádzanej judikatúry dovolacieho súdu i na režim novej právnej úpravy civilného sporového procesu, účinnnej od 1. júla 2016, nakoľko tá vo vzťahu k úprave, ktorú nahradila, bola dotknutá viac než len kozmetickou zmenou.

20. Z porovnania oboch úprav vyplýva, že kým § 80 písm. c/ O.s.p. (Občianskeho súdneho poriadku, čiže zákona č. 99/1963 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, účinného do 30. júna 2016 vrátane a zrušeného v rámci rekodifikácie slovenského civilného procesu ustanovením § 473 C.s.p.) vymedzoval určovacie žaloby a naliehavý právny záujem ako ich základný procesný predpoklad v rámci príkladného výpočtu prostriedkov ochrany práv (popri návrhoch na rozhodnutia o osobnom stave a na plnenie, v tejto súv. por. výraz „najmä“ v uvádzajúcej vete ustanovenia, o ktorom je reč a tiež písmená a/ a b/ § 80 O.s.p.) tak, že návrhom na začatie konania (v sporovom konaní žalobou, tu por. i §§ 79 a 90 O.s.p.) možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; ustanovenie § 137 C.s.p. popri zachovaní pravidla len príkladného výpočtu možných žalôb a úmerne úprave v ňom len postupov v sporoch ustanovilo, že žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o a/ splnení povinnosti, b/ nároku na usporiadanie práv a povinností strán, ak určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu, c/ určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo d/ určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

21. Pre účely rozhodovania v prejednávanej veci je postačujúce upriamiť na tie rozdiely oboch úprav, ktorými sú I. opustenie (v rámci C.s.p.) výslovnej úpravy žalôb o určenie existencie i neexistencie právneho vzťahu (podľa skoršej úpravy podmienených existenciou naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a podľa novej pre ich nevčlenenie do § 137 písm. c/ zákona zjavne bez trvania na splnení takéhoto predpokladu), II. obohatenie zákonného výpočtu možných žalôb o žaloby na určenie právnej skutočnosti, v tomto prípade za podmienky, že to vyplýva z osobitného predpisu (kam zjavne patria i skôr výslovne neupravené žaloby o platnosť, či neplatnosť právnych úkonov, ktoré mimo akúkoľvek pochybnosť sú jednými z právnych skutočností) a III. upravenie u žalôb o určenie existencie, či neexistencie práva výnimky z pravidla preukazovania naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení (v tomto prípade tak, že preukazovanie nie je potrebné, ak naliehavý právny záujem vyplýva z osobitného predpisu).

22. Práve v dôsledku takéhoto posunu v úprave procesného práva ale otázka existencie naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení môže byť po 1. júli 2016 významnou (a môže od nej závisieť rozhodnutie súdu, dovolaním napadnutelné rozhodnutia odvolacích súdov z toho samozrejme nevynímajúc) len u žalôb o určenie existencie alebo neexistencie práva, teda v intenciách prejednávanej veci len v tej časti, v ktorej naliehavý právny záujem videla i dovolateľka, ktorá sa ale predmetom odvolacieho a ani dovolacieho konania (pre nedostatok odvolania ani dovolania na to oprávnenej osoby nestala). Táto otázka však nadobudnutím účinnosti novej úpravy civilného sporového procesu naopak stratila na význame u novo zakotvených žalôb o určenie právnej skutočnosti, u ktorých bola možnosť žaloby podmienená niečím iným, a to tým, že táto možnosť vyplýva z osobitného predpisu. Nesplnenie takejto podmienky a ani neriešenie otázky jej potreby v doterajšej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ale dovolateľka nenamietala (hoci tak mohla urobiť, avšak dovolaním podaným z tohto dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.).

23. So zreteľom na vyššie uvedené preto dovolací súd dospel k záveru, že prípustnosť dovolania žalovanej z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., na ktorom ho dovolateľka založila, nevyplýva.

Vzhľadom na to jej neprípustné dovolanie podľa ustanovenia § 447 písm. c/ C.s.p. odmietol.

24. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0, v časti trov konania pomerom 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.